

WP3 Train the Trainers

Welke methoden en instrumenten worden gebruikt om NEET's te ondersteunen bij eco-ondernemerschap en hoe worden hun trainers opgeleid?

**Co-funded by
the European Union**

Gefinancierd door de Europese Unie. Opvattingen en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of het Uitvoerend Agentschap voor onderwijs en cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch EACEA kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden. EcopreNEETs: Boosting the eco-preneurial skills of NEETs"

Projectnummer: 2022-2-FR02-KA220-YOU-000098683

Project Informatie	
Acroniem project	EcopreNEETs
Titel project	Boosting the Eco-preneurial Skills of NEETs
Referentie project	2022-2-FR02-KA220-YOU-000098683
Duur project	31.03.2023-30.03.2025
Project website	https://ecopreneets.erasmusplus.website/

Projectpartners
Ligue de l'Enseignement Nouvelle-Aquitaine (LENA)
ATERMON B.V
Learning Seed
Ecocenter Alapítvány
DIGICULT

REVISIEGESCHIEDENIS

Versie	Datum	Auteur	Organisatie	Actie	Pagina's
1	15/12/23	LENA	LENA	C	2

(*) Action: C = Creation, I = Insert, U = Update, R = Replace, D = Delete

Inhoud

Inleiding

Woordenlijst

I - Diagnose van praktijken

1. In onze landen
  - a. Frankrijk
  - b. Hongarije
  - c. Polen
  - d. Nederland
  - e. Griekenland
2. Beleid en middelen op Europees niveau
3. Samenvatting

II - Terugkoppeling en aanbevelingen

1. Analyse van vragenlijsten (NEETS/begeleiders/ NEET-opleiders)
  - a. Methodologie geïnterviewde profielen
  - b. Profiel van geïnterviewden
  - c. Analyse van vragenlijsten/interviews
2. Aanbevelingen

Conclusie

Inleiding

Deze diagnose is opgesteld in het kader van het Europese project EcopreNEETs: Boosting the eco-preneurial skills of NEETs, gecoördineerd door Ligue de l'Enseignement Nouvelle-Aquitaine (Frankrijk) in samenwerking met Atermon (Nederland), DigiCult (Polen), Learning Seeds (Griekenland), EcoCenter (Hongarije) en ondersteund door Erasmus+ Agentschap.

Het project richt zich op jonge NEET's die al lange tijd geen deel meer uitmaken van de arbeidsmarkt en bevordert een inclusieve aanpak om milieu-ondernemerschap bij NEET's te stimuleren door middel van ervaringsleren.

De doelstellingen van het project zijn:

- Jonge NEET's opnieuw betrekken bij hun terugkeer op de arbeidsmarkt
- De eco-ondernemersvaardigheden van jonge landelijke NEET's vergroten
- Hun persoonlijke en professionele groei vaststellen door middel van een dienst voor het behoud van vaardigheden
- De communicatiekloof tussen jonge werkzoekenden en toekomstige werkgevers overbruggen
- Een gemeenschap van gelijken opzetten voor jonge NEET's.

Om deze doelen te bereiken, zijn we van plan om een online training te ontwikkelen (Werkpakket nr. 2: training MOOC voor Eco-vaardigheden), gericht op het versterken van de vaardigheden van NEETS volgens een eerder gedefinieerd competentiekader, over eco-ondernemerschap; een training voor trainers (Werkpakket nr. 3), om NEETS-mentoren te helpen in hun trainings- en mentormethoden, en hen zo de sleutels te geven om NEET's naar eco-ondernemerschap te leiden; en ten slotte het creëren van een incubator voor NEETS (Werkpakket nr. 4. EcopreNEETs incubatie), inclusief online workshops, coaching en mentordiensten voor de begunstigden: EcopreNEETs incubatie), inclusief online workshops, coaching- en mentordiensten voor de begunstigden.

We leggen momenteel de laatste hand aan de MOOC (WP2), nadat we een white paper hebben opgesteld met de titel "Aanbevelingen voor een competentiekader voor ecopreneurs", dat een grote hulp is geweest bij het maken van de modules (zie bijlage).

We beginnen nu met de "train voor trainers" fase (WP3). Het doel is om onze eigen eco-ondernemerstraining te creëren om jongeren/sociaal werkers op te leiden, zodat ze NEET's kunnen ondersteunen. De methodologie zal gebaseerd zijn op de ontwikkeling van een eco-ondernemersmentaliteit voor NEETs.

Om een zo coherent en relevant mogelijke training te kunnen geven, vroegen de partners zich af welke methoden en instrumenten daadwerkelijk worden gebruikt om NEET's te ondersteunen in de richting van eco-ondernemerschap en hoe hun ondersteuners hiervoor worden opgeleid.

Om deze vraag te beantwoorden bestaat dit rapport uit 2 delen, waarvan het eerste gewijd is aan een studie per land naar bestaande banen, structuren en training voor "NEET support workers". Het tweede deel zal verslag doen van interviews met de betrokkenen; de consortiumpartners hebben besloten om 13 deelnemers uit de doelgroepen te betrekken

(6 NEET's/voormalige NEET's en 7 jeugdwerkers) om waardevolle feedback te ontvangen door middel van enquêtes en vragenlijsten. Tot slot zullen we uit deze verschillende elementen een reeks nuttige aanbevelingen afleiden voor het opzetten van ons trainingsprogramma.

I - Diagnose van praktijken

In onze landen

a) Frankrijk

France has put in place a number of initiatives to help young NEETs back into employment and training, through national programmes such as "1 jeune, 1 solution" (1 youngster, 1 solution) and the "contrat engagement jeune" (youth engagement contract), as well as local infrastructures with specialist support advisers. There is a wide range of infrastructures that complement each other depending on the profiles and needs of the young people concerned.

These include organisations such as the Second Chance School, the EPIDE, the Auteuil Apprentices, etc. Especially for young people who have dropped out of school. Young people in transition are more likely to receive direct support from France Travail (France work) (which now includes the local missions and refers young people to job vacancies and training courses), and can go to InfoJeunes (info youth) structures, which provide young people with information on all aspects of life (work, leisure, personal life, etc.).

The job profiles for the professional vary depending on the organisation that hires them. The most common job titles are "social and professional integration advisor" and "vocational guidance counsellor". To practise these professions, the majority of professionals come from level 6 university courses, which may come from a social and socio-cultural animation course (BUT carrières sociales) or a social, medico-social and professional inclusion coordinator degree.

Deze opleidingen bevatten geen modules over eco-ondernemerschap, maar kunnen wel een indirecte link met dit onderwerp hebben.

De structuur "InfoJeunes" heeft een verplicht opleidingsprogramma dat specifiek gericht is op het opstarten van een missie.

Wat ondernemerschap betreft, zijn er een aantal programma's die jongeren ondersteuning bieden bij het ontwikkelen en opbouwen van hun project, evenals extra financiering om hen te helpen bij het opstarten van hun bedrijf. Dit zijn bijvoorbeeld de CCI en CMA (Chambre de Commerce et d'Industrie) / Chambre des Métiers et de l'Artisanat (Kamers van Ambachten en Nijverheid), die ondersteuning bieden bij administratieve aspecten, maar niet alleen.

Er zijn ook nieuwe initiatieven van "oudere" jonge ondernemers die organisaties oprichten die expertise en ondersteuning bieden aan organisaties als de CCI en lokale missies. Deze nieuwe structuren bieden nieuwe manieren van ondersteuning, testen nieuwe methodologieën en testen deze met jongeren/sociaal werkers van lokale missies, leraren van middelbare scholen en/of jongeren die zij onder hun hoede hebben. We noemen hen de ideators.

Deze initiatieven vertegenwoordigen goede praktijken in het bieden van praktische ondersteuning en mogelijkheden voor de ontwikkeling van ondernemerschap aan NEET's. Er zijn echter nog steeds hiaten, vooral wat betreft de mate van bewustzijn en de toegang tot deze programma's, maar ook wat betreft het 'ecologische' aspect, dat nog steeds erg onderontwikkeld is. Het is essentieel om de zichtbaarheid van deze initiatieven te vergroten en partnerschappen tussen belangrijke spelers, zoals onderwijsinstellingen, instellingen en eco-bedrijven, te versterken om ervoor te zorgen dat NEET's zich bewust zijn van deze mogelijkheden en er toegang toe hebben. Daarnaast is het belangrijk om ervoor te zorgen dat deze programma's zijn afgestemd op de specifieke behoeften van NEET's, waarbij de nadruk ligt op persoonlijke ondersteuning en de ontwikkeling van vaardigheden die relevant zijn voor duurzaam ondernemerschap. Concluderend kan worden gesteld dat Frankrijk weliswaar prijzenswaardige initiatieven heeft genomen om NEET's op weg naar ondernemerschap te ondersteunen, maar dat er nog uitdagingen zijn om ervoor te zorgen dat deze programma's hun doelgroep volledig bereiken. Door het bewustzijn, de toegankelijkheid en de relevantie van initiatieven ter ondersteuning van ondernemerschap te verbeteren, kan Frankrijk een belangrijke bijdrage leveren aan de empowerment van NEET's en het bevorderen van duurzaam ondernemerschap onder deze bevolkingsgroep.

b) Hongarije

In Hongarije staat het nationale beleid om de situatie van NEET's (jongeren die geen onderwijs, werk of opleiding volgen) aan te pakken nog steeds voor een aantal uitdagingen. Ondersteuningsprogramma's en interventiestrategieën bereiken de NEET-groep niet altijd effectief en de resultaten kunnen ongelijk zijn in verschillende regio's van het land. Door de instabiliteit van het economische klimaat kan de toegang tot de arbeidsmarkt voor NEET-jongeren moeilijker zijn en worden ondernemersinitiatieven maar langzaam geaccepteerd door de marktspelers. Individuele steunregelingen zijn soms onvolledig of moeilijk toegankelijk, zodat niet alle NEET-jongeren toegang hebben tot de instrumenten en mogelijkheden die ze nodig hebben. Er zijn ook belemmeringen voor internationale samenwerking en de situatie van NEET's in sommige gebieden van het land blijft zorgwekkend.

In de huidige staat van onderwijs en opleiding van NEET jongeren in Hongarije zijn er een aantal uitdagingen. Hoewel er ondersteuningsprogramma's en persoonlijke loopbaanbegeleiding bestaan, is de effectiviteit niet overal gelijk en zijn er regionale verschillen en een gebrek aan mogelijkheden. Een onstabiele economische omgeving en moeilijke toegang tot ondernemingskansen zijn extra barrières voor NEET-jongeren. De huidige individuele ondersteuningssystemen vertonen hiaten en er zijn ook belemmeringen voor internationale samenwerking. Er is behoefte om ondernemerschap en groene ondernemerschapstraining te ontwikkelen en toegankelijker te maken voor NEET-jongeren. Het land moet strategische stappen zetten om de situatie van NEET-jongeren te verbeteren door meer evenwichtige en toegankelijke opleidingen aan te bieden, met bijzondere aandacht voor ondernemerschap en milieubewust ondernemerschap.

De taak van de Stichting MICE Programma is om het belang van ethisch gedrag en bedrijfsethiek in het bedrijfsleven en ondernemerschap te benadrukken. Het doel van de stichting is om ethische bedrijfspraktijken te verspreiden en te ondersteunen. Daarnaast biedt de stichting ondernemerschap- en leiderschapstrainingen van hoge kwaliteit die

deelnemers helpen hun vaardigheden te ontwikkelen en hun doelen te bereiken. Door middel van haar activiteiten moedigt de stichting proactief, stimulerend, optimistisch en ethisch denken aan en versterkt tolerantie, moedigt innovatie, het nemen van risico's en onafhankelijkheid aan. Ze ondersteunt NEET's bij het ontwikkelen van ethisch ondernemerschap en leiderschapsvaardigheden die hen zullen helpen bij het opstarten van hun bedrijf en het bereiken van hun doelen.

Het programma van OFA Nonprofit Kft. richt zich op het voorbereiden van jonge mensen op een ondernemende aanpak die van plan zijn hun eigen bedrijf te starten in Hongarije. Het doel van het programma is om jongeren te ondersteunen bij het starten en ontwikkelen van hun bedrijf.

Het Jeugdgarantieprogramma is een uitgebreid initiatief om jeugdwerkloosheid te verminderen en hun levenskansen te verbeteren. Het programma omvat in totaal zes dienstverlenende, trainings- en mentorconsortia met ervaring en referenties op het gebied van bedrijfsontwikkeling en bedrijfsvaardigheden.

De National Employment Nonprofit Közhasznú Kft. biedt verschillende werkgelegenheidsprogramma's aan, inclusief training en ondersteunende initiatieven. De organisatie richt zich voornamelijk op werkzoekenden, waaronder NEET's, en werkt samen met bedrijven om de ontwikkeling van arbeidskrachten te vergemakkelijken.

Alles bij elkaar zijn er vandaag de dag projecten, cursussen en organisaties in Hongarije die tot doel hebben: de oprichting van individuele en micro-ondernemingen te bevorderen door hen uit te rusten met de kennis die nodig is voor een duurzame en regelmatige bedrijfsvoering. Daarnaast zijn de trainings- en mentorinitiatieven gericht op jonge ondernemers en werkzoekenden onder de 30 jaar, waarbij ondersteuning wordt geboden bij de ontwikkeling van alle vaardigheden, het opstellen van bedrijfsplannen en mentorschap. Het programma opereert binnen het kader van subsidies aan jonge individuen, inclusief werkervaringsondersteuning en arbeidsondersteuning voor bedrijven. Het legt de nadruk op beroepen en training op het gebied van arbeidstoeleiding en beroepsopleiding, biedt beroepsprofielen op het gebied van loopbaanontwikkeling en werkgelegenheidsstrategieën.

Het brengt NEET-jongeren (zonder onderwijs, werk of opleiding) in contact met mentoren en succesvolle ondernemers en bevordert een cultuur van eco-ondernemerschap. Dit laatste omvat de integratie van duurzame bedrijfspraktijken in trainingsmodules, samenwerking met milieuvriendelijke bedrijven en toegang tot middelen voor groene startups. Professionals en docenten op het gebied van ondernemerschap en eco-ondernemerschap leveren hun expertise in het managen van individuen en het ontwikkelen van vaardigheden.

c) Polen

In Polen is het aanpakken van NEET's een prioriteit binnen de nationale jeugdbeleidskaders. Er is geen nationale jeugdwerkstrategie, noch een jeugdstrategie die jeugdwerk als thema heeft. Er is ook geen specifieke wet die jeugdwerk als dusdanig regelt. Aangezien de sector erg divers is, kunnen verschillende takken van 'jeugdwerk' in Polen te maken krijgen met verschillende regels, of het ontbreken ervan. De enige "regulering" op nationaal

niveau is een beschrijving van het beroep van jeugdwerker, die suggereert dat dergelijke activiteiten gerelateerd zijn aan de organisatie van vrije tijd, educatieve en preventieve/socio-therapeutische activiteiten, meestal gericht op gemarginaliseerde jongeren of jongeren die het risico lopen op sociale uitsluiting. De Poolse overheid implementeert echter vaak een reeks maatregelen gericht op het re-integreren van NEET's in onderwijs, opleiding of de beroepsbevolking. Dit omvat onderwijs- en beroepsopleidingsprogramma's om NEET's te voorzien van vaardigheden voor werk of vervolgonderwijs. Werkgevers kunnen subsidies of stimulansen krijgen om NEET's in dienst te nemen. Loopbaanadviesdiensten helpen NEET's bij het identificeren van hun sterke punten en carrièrepaden en bieden ondersteuning bij het schrijven van cv's en het zoeken naar werk. Stage- en leerprogramma's bieden werkervaring en training. Flexibele leermogelijkheden, zoals online cursussen, komen tegemoet aan NEET's met uiteenlopende behoeften.

In Polen zijn verschillende projecten gefinancierd door het Europees Sociaal Fonds om de jeugdwerkloosheid aan te pakken en NEET's te helpen bij het verwerven van vaardigheden die relevant zijn voor zowel de arbeidsmarkt als ondernemerschap. Met name het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) zal helpen om de vaardigheden op te bouwen die mensen nodig hebben voor de groene en digitale transitie, en zal het totale aantal opleidingsmogelijkheden aanzienlijk verhogen. Het benadrukken van een leven lang leren, inclusiviteit voor mensen met een handicap en een evenwichtiger werk-privé paradigma - met inbegrip van uitgebreide voorzieningen voor kinderopvang - heeft binnen dit kader prioriteit.

Met een budget van bijna 4,9 miljard euro (bestaande uit 4 miljard euro van de EU en 850 miljoen euro van Polen) is het initiatief Europese fondsen voor sociale ontwikkeling 2021 - 2027 bedoeld om de onderwijs- en opleidingsstelsels te moderniseren, de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren en voorbereidingen te treffen voor de eerder genoemde overgangen. Het zal ook de kinderopvang uitbreiden en het evenwicht tussen werk en privéleven verbeteren, de gendergelijkheid bevorderen en de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt verhogen. Personen met een handicap en hun gezinnen zullen voordeel halen uit de initiatieven van het programma, sociale uitsluiting bestrijden en integratie op de arbeidsmarkt bevorderen, en een betere toegankelijkheid van het hoger onderwijs, openbare instellingen, informatie, producten en diensten mogelijk maken. Het programma voorziet ook in financiële instrumenten voor ondernemerschap, naast mogelijkheden om de sociale economie te bevorderen.

De Poolse regering heeft in navolging van het Europese Jeugdgarantie-initiatief programma's opgezet om ervoor te zorgen dat iedereen onder de 25 een goede kans krijgt op een baan, meer scholing, een stageplaats of een opleiding nadat ze hun baan zijn kwijtgeraakt of hun school hebben afgemaakt. De laatste tijd is er meer interesse in het helpen van jongeren in Polen, vooral met het nieuwe Jeugdfonds (2022-2033) dat jeugdgroepen en -raden ondersteunt. Verschillende soorten jeugdprogramma's krijgen echter geld van verschillende plaatsen, en Europese financiering is een grote hulp voor jeugdgroepen en -projecten.

Projecten onder het Youth Employment Initiative (YEI) in Polen zijn gericht op het helpen van jongeren die geen onderwijs, werk of opleiding volgen (NEET's). Ze bieden

ondersteuning zoals trainingsprogramma's, stages en mentorschap om deze jongeren te helpen beter werk te vinden en hun eigen bedrijf te starten. Het doel van deze projecten was om dingen beter te maken voor jongeren tussen 18 en 24 jaar die geen onderwijs, werk of opleiding volgen. Elke jongere die deelnam aan het project kreeg professionele hulp op maat van hun behoeften en vaardigheden. Omdat velen van hen met uitdagingen werden geconfronteerd, kregen ze speciale hulp zoals counseling en training in sociale vaardigheden. Ze volgden lessen bij een loopbaanadviseur en workshops over het vinden van een baan, het leren van nieuwe vaardigheden, talen, basiscomputers en autorijden. Ze konden ook hun nieuwe vaardigheden oefenen en ervaring opdoen door middel van trainingen en stages bij werkgevers.

In Polen zijn er openbare arbeidsbureaus. Deze bureaus organiseren vaak workshops, lessen en adviesessies. Ze doen dit om NEET's te helpen bij het vinden van verschillende vacatures, te leren hoe ze hun eigen bedrijf kunnen starten en te begrijpen hoe ze een baan kunnen vinden die bij hen past. Deze diensten helpen NEET's erachter te komen wat ze willen doen voor werk en hoe ze kunnen slagen op de arbeidsmarkt.

Polen heeft vooruitgang geboekt in het ondersteunen van NEET's, maar gerichte inspanningen op het gebied van ondernemerschap en eco-ondernemerschap kunnen deze individuen verder versterken voor duurzaam succes. Door mogelijkheden voor werkgebaseerd leren te bieden, zoals stages en training op de werkplek, kunnen NEET's praktische ervaring opdoen en relevante vaardigheden ontwikkelen. Professionals bieden steeds vaker persoonlijke begeleiding om specifieke belemmeringen aan te pakken en het vertrouwen van NEET's te vergroten. Door samenwerking tussen belanghebbenden, waaronder netwerken en verwijstrajecten, krijgen NEET's beter toegang tot hulpbronnen. Hoewel sommige programma's indirect ondernemersconcepten introduceren, is er ruimte voor meer expliciete training op het gebied van bedrijfsplanning, marketing en financiële geletterdheid. Polen zou zich meer kunnen richten op milieuvriendelijke bedrijfspraktijken door in de opleiding de nadruk te leggen op duurzaam ondernemerschap, efficiënt gebruik van hulpbronnen en milieu-impact. Het is essentieel om het succes van NEET's te evalueren buiten het opzetten van een bedrijf, waarbij factoren zoals het verwerven van vaardigheden, zelfperceptie en leerresultaten in overweging worden genomen. Het aanmoedigen van NEET's om innovatief te denken door middel van workshops, rolmodellen en blootstelling aan succesvolle ondernemers kan een ondernemersmentaliteit bevorderen. Er moeten langetermijnprogramma's worden opgezet die de NEET's voortdurend ondersteunen en hun vooruitgang monitoren.

d) Nederland

De Nederlandse overheid zet zich actief in om jongeren te stimuleren hun school af te maken en passend werk te vinden. Om dit doel te bereiken voert de overheid beleidsmaatregelen uit en werkt ze samen met zowel het bedrijfsleven als het onderwijs. Gemeenten richten zich specifiek op het ondersteunen van personen die geen diploma of essentiële startkwalificaties hebben. Beleid gericht op NEET's maakt meestal deel uit van breder onderwijs- en arbeidsmarktbeleid gericht op het ondersteunen van jeugdwerkgelegenheid en onderwijs. De Nederlandse overheid heeft zich van oudsher gericht op het creëren van kansen voor jongeren om vaardigheden te verwerven, onderwijs te volgen en toe te treden tot de beroepsbevolking. Op nationaal niveau is de

samenwerking tussen het "Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid", het "Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap" en verschillende andere structuren intensief, omdat ze de jeugdwerkloosheid en schooluitval van jongeren willen aanpakken. Naast de nationale maatregelen zijn er echter ook andere lopende programma's met als doel jongeren te betrekken bij de arbeidsmarkt en hen te ondersteunen met onderwijs en training, die plaatsvinden in specifieke regio's van het land. Projecten zoals "Samen naar de klant", "Ondernemend Nu", "Jonge Ondernemers", etc., hebben als doel om NEET's te ondersteunen bij het verkrijgen van de juiste informatie over de behoeften van ondernemerschap en de arbeidsmarkt om effectief te kunnen functioneren.

Deze programma's zijn op maat gemaakt om jongeren verschillende ondernemersvaardigheden bij te brengen met betrekking tot het opzetten van groene bedrijven. Eco-ondernemerschap omvat verschillende sectoren, van hernieuwbare energie en afvalbeheer tot duurzame landbouw en ecotoerisme. Het aanbieden van trainingen op dit gebied biedt NEET's een breed spectrum aan mogelijkheden, zodat ze zich kunnen verdiepen en specialiseren in gebieden die aansluiten bij hun interesses en vaardigheden. De huidige stand van zaken op het gebied van trainingen voor NEET's in Nederland weerspiegelt een positieve inzet om tegemoet te komen aan de unieke behoeften van deze bevolkingsgroep. Ondernemerschapstraining wordt gezien als een waardevol alternatief voor traditioneel werk. Er is echter een kans om deze programma's te verbeteren door een sterkere focus op eco-ondernemerschap, in lijn met de wereldwijde nadruk op duurzame praktijken. Om het opleidingslandschap te verbeteren, moeten de inspanningen worden gericht op het verbeteren van de toegankelijkheid, het vergroten van het bewustzijn en het waarborgen dat deze programma's goed zijn afgestemd op de veranderende behoeften van de arbeidsmarkt. Samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen, overheidsinstanties en particuliere ondernemingen spelen een centrale rol bij het creëren van meer uitgebreide en op maat gemaakte opleidingsmogelijkheden voor NEET's. Daarnaast zal een voortdurende evaluatie en aanpassing van programma's op basis van feedback en resultaten bijdragen aan hun effectiviteit en relevantie bij het ondersteunen van NEET's op hun weg naar duurzame werkgelegenheid en ondernemerschap.

Concluderend kan de ondernemersopleiding van de NEET's bijdragen aan milieuduurzaamheid, het creëren van banen, economische groei en de ontwikkeling van een sociaal verantwoordelijke en concurrerende beroepsbevolking. Het sluit aan bij wereldwijde trends naar duurzaamheid en ondersteunt overheidsinitiatieven om een groenere en veerkrachtigere economie op te bouwen. Om deze reden is de verbetering van dergelijke initiatieven zeer cruciaal, omdat de resultaten ruimte kunnen scheppen voor succes in het veld en minder mislukking onder NEET's.

e) Griekenland

Het beleid ter ondersteuning van jonge ondernemers en professionals (NEET's) in Griekenland ontwikkelt zich door middel van verschillende maatregelen en initiatieven om ondernemerschap en het creëren van banen aan te moedigen. Dit beleid is meestal ingebed in bredere strategieën voor economische ontwikkeling en het versterken van ondernemerschap. Deze initiatieven omvatten over het algemeen financiering door middel van subsidieregelingen en het aanmoedigen van innovatie en onderzoek door

middel van gesubsidieerde programma's en partnerschappen met de privésector en onderwijsinstellingen, hoewel er niets specifiek en stabiel is.

Wij zijn van mening dat de situatie in Griekenland met betrekking tot steun voor jongeren en in het bijzonder NEET's verbetering behoeft. Gezien het feit dat we hard moesten zoeken om de bovenstaande bronnen te vinden, geloven we dat er nog steeds geen specifiek beleid is om NEET's en jonge ondernemers te ondersteunen. Wat NEET's betreft, is de ondersteuning vooral gericht op financiële steun en niet op training, bewustmaking, promotie en counseling, die ze volgens ons nodig hebben. De structuren die counseling en promotie aanbieden in Griekenland, zoals gemeenschapscentra en de openbare dienst voor arbeidsvoorziening, moeten volgens ons hun activiteiten sterker promoten, meer stimulansen geven voor werk, onderwijs en training en de mogelijkheden voor jongeren via deze diensten breed bekend maken. Uit de bevindingen begrijpen we dat onderwijsprogramma's, vooral voor NEET's, voornamelijk particuliere initiatieven zonder winst oogmerk zijn en we zijn van mening dat er veel publieke instellingen zouden moeten zijn.

De Griekse regering heeft een aantal beleidsmaatregelen en initiatieven geïmplementeerd die gericht zijn op het ondersteunen van jonge ondernemers en professionals, vooral degenen die geclassificeerd zijn als NEET's (Not in Employment, Education, or Training). Deze maatregelen maken deel uit van strategieën voor economische groei en ondernemerschap. Ze omvatten financiering door middel van subsidieregelingen en partnerschappen met de particuliere sector en onderwijsinstellingen, hoewel het de initiatieven aan specificiteit en stabiliteit ontbreekt.

Het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken voert het programma Verbeterde Jeugdgarantie uit via gemeenschapscentra die in elke gemeente zijn opgezet. Deze centra dienen als knooppunten voor het informeren en begeleiden van jongeren, vooral diegenen die gemarginaliseerd zijn van de reguliere mogelijkheden, naar werkalternatieven en nuttige activiteiten. Ze vergemakkelijken ook de contacten met gedecentraliseerde diensten en opleidingsmogelijkheden, waarbij vaak lokale gemeenten en maatschappelijke organisaties betrokken zijn.

Het ministerie van Ontwikkeling en Investerings richt zich op het bevorderen van de arbeidsintegratie en sociale integratie van jonge NEET's door middel van verschillende middelen, zoals beroepsopleidingen, stageprogramma's en ondersteuning van ondernemerschap. Daarnaast beheert het ministerie van Economie en Financiën financieringsprogramma's zoals het NSRF, dat is gericht op nieuwe en startende micro-ondernemingen die zich bezighouden met projecten op het gebied van moderne technologieën en innovatie.

In het kader van de Nationale Strategie voor Jeugdwerkgelegenheid, die samen met verschillende overheidsinstanties en academische instellingen is ontwikkeld, worden inspanningen geleverd om de werkgelegenheidsvooruitzichten van jongeren te verbeteren, vaardigheden en kwalificaties te verbeteren en een inclusieve arbeidsmarkt te bevorderen. Deze strategie loopt van 2021 tot 2027 met een horizon die doorloopt tot 2030, en omvat Europese richtlijnen en kaders.

Opleidingsprogramma's zoals YOUTHShare en NEETs on BOARD bieden onlineplatforms en -initiatieven om NEET's te voorzien van basisvaardigheden, bewustzijn en kansen op gebieden zoals sociale en solidaire economie, blauwe groei en IT. Deze programma's zijn gericht op het terugdringen van werkloosheid, de integratie van jongeren op de arbeidsmarkt en ondernemerschap, met name in achterstandsgebieden.

Programma's zoals Odyssea en SOCIALNEET richten zich op beroepsopleidingen en het bevorderen van werkgelegenheid voor NEET's, met gespecialiseerde programma's die zijn afgestemd op specifieke sectoren en beroepsprofielen. Daarnaast bieden organisaties zoals het GSEE Labour Institute en de Association of Information and Communication Technology Companies advies, training en certificeringsdiensten aan werkloze jongeren, met name op gebieden zoals informatie- en communicatietechnologieën (ICT).

Deze initiatieven proberen gezamenlijk de jeugdwerkloosheid aan te pakken, vaardigheden en inzetbaarheid te verbeteren en een meer inclusieve en dynamische arbeidsmarktomgeving in Griekenland te creëren. Met betrekking tot ecologie en milieu moet Griekenland meer programma's ontwikkelen om NEET's te ondersteunen en kennis en bewustzijn te vergroten. De ondersteuning in Griekenland lijkt zich voornamelijk te richten op financiële steun en openbare opleidings- en mentorstructuren lijken onvoldoende bekend te zijn bij degenen die ondersteuning zoeken voor ondernemerschap.

Beleid en middelen op Europees niveau

Er zijn veel beleidsmaatregelen en regelingen in Europa om jongeren te helpen een start te maken met eco-ondernemerschap en om hen te helpen de nodige vaardigheden te verwerven.

Deze werden uitgebreid gepresenteerd en ontwikkeld in ons witboek "Aanbevelingen voor een kader voor eco-ondernemersvaardigheden", daarom zullen we hier alleen de beleidsmaatregelen behandelen die een nauwe band hebben met de ontwikkeling van ondernemersvaardigheden en de ondersteuning van NEET's door professionals, zoals sociale beroepsadviseurs of jeugdwerkers.

Een fundamentele maatregel: Europese pijler van sociale rechten

De Europese pijler van sociale rechten bevat 20 belangrijke beginselen en rechten ter ondersteuning van eerlijke en goed functionerende arbeidsmarkten, opgebouwd rond drie hoofdstukken: gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt, eerlijke arbeidsomstandigheden, sociale bescherming en integratie. Deze acties vereisen een gezamenlijke inspanning van de lidstaten en de EU, met een actieve betrokkenheid van de sociale partners en het maatschappelijk middenveld. Het actieplan bevat drie doelstellingen op EU-niveau op het gebied van werkgelegenheid, vaardigheden en sociale bescherming die tegen 2030 moeten worden bereikt.

Beleid en regelingen ter ondersteuning van ondernemerschap bij jongeren in Europa

Jongerenondernemerschap staat hoog op de politieke agenda van de EU als instrument om jeugdwerkloosheid en sociale uitsluiting te bestrijden en innovatie onder jongeren te stimuleren:

- Het bevorderen van ondernemerschap onder jongeren is een van de doelstellingen van de Europa 2020-strategie;
- Werkgelegenheid en ondernemerschap zijn een van de acht actiegebieden die door de EU-strategie voor jongeren (2010-2018) worden bevorderd;
- Ondernemerschap is een sleutelcompetentie in het Europees referentiekader inzake sleutelcompetenties voor een leven lang leren (2006).

Jongerenwerk en niet-formeel leren spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van het creatieve en innovatieve potentieel van jongeren, waaronder ondernemersvaardigheden. Jeugdbeleid en programma's op EU- en nationaal niveau ondersteunen dit:

- In de resolutie van de Raad over een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (2010-2018) is ondernemerschap een van de acht actiegebieden van de EU-strategie voor jongeren;
- Het belang van ondernemerschap onder jongeren wordt benadrukt in conclusies over het bevorderen van ondernemerschap onder jongeren ter bevordering van de sociale inclusie van jongeren (Raad van de Europese Unie, 2014);
- Het Erasmus+-programma (2014-2020) legt sterk de nadruk op innovatie en ondernemerschap, met name in kernactie 2 door middel van strategische partnerschappen en transnationale jongereninitiatieven.

Erasmus voor jonge ondernemers werd in 2009 gelanceerd door de Europese Commissie en is een grensoverschrijdend uitwisselingsprogramma dat nieuwe en aspirant-ondernemers moet helpen de relevante vaardigheden te verwerven om een klein bedrijf te runnen en te laten groeien door gedurende 1 tot 6 maanden samen te werken met een ervaren ondernemer in een ander land. Erasmus voor jonge ondernemers is een van de belangrijkste acties van het Actieplan Ondernemerschap 2020.

NextGenerationEU is een herstelplan dat bedoeld is om sterker uit de pandemie tevoorschijn te komen, economieën te transformeren en kansen en banen te creëren voor Europa. De EU kan helpen bij de financiering van subsidies en leningen voor startende jonge ondernemers, mentorprogramma's en starterscentra, bonussen voor mkb-bedrijven die leerlingen in dienst nemen, trainingssessies om nieuwe vaardigheden te verwerven die nodig zijn op de arbeidsmarkt, capaciteitsopbouw van openbare arbeidsbemiddelingsdiensten, loopbaanmanagementtraining in het formele onderwijs, investeringen in digitale leerinfrastructuur en technologie.

Beleid en regelingen om ondernemersvaardigheden voor NEET's en jongerenwerkers te stimuleren

De lidstaten van de EU hebben zich ertoe verbonden de mogelijkheden voor ondernemerschap onder jongeren te vergroten, als een manier om de overgang van school naar werk te vergemakkelijken en de werkgelegenheid te stimuleren. Een van de belangrijkste acties is het bevorderen van het verwerven van ondernemerscompetenties, zowel op school als daarbuiten. Niet-formeel leren bevordert ervaringsleren door middel van praktische activiteiten zoals bedrijfssimulaties en meeloopstages. In de meeste landen hebben de nationale autoriteiten maatregelen genomen om de ondernemerscompetenties van jongeren buiten het formele onderwijs te versterken. De maatregelen verschillen van land tot land (ondernemersvaardigheden die in een niet-formele context zijn verworven, kunnen leiden tot kwalificaties of het ondersteunen van praktijkgerichte opleidingen, waarbij financiële faciliteiten worden geboden aan jongeren die onderwijs en ondernemerschap willen combineren).

Ondernemersvaardigheden, -mentaliteit en -attitudes worden vaak buiten het formele onderwijssysteem ontwikkeld, wat de aard van ondernemerschap weerspiegelt als een activiteit waarvoor expertise grotendeels wordt opgedaan door ervaringsleren in plaats van door traditioneel klassikaal onderwijs (Elert, Andersson en Wennberg, 2015) (Politis, 2015).

Ondernemerschapstraining voor jongeren richt zich meestal op het opzetten van een bedrijf en wordt gegeven door middel van gestructureerde cursussen die persoonlijk worden gegeven, thematische workshops en online lessen. Deelnemers kunnen bijvoorbeeld leren over boekhouden en financiën, recht en juridische kwesties, teambuilding en persoonlijke ontwikkeling.

Een van de belangrijkste succesfactoren van trainingsprogramma's in ondernemerschap voor jongeren is dat de trainers zijn toegerust met de kennis en ervaring om ondernemerschapsmoedules aan jongeren te geven. Ze moeten sterke communicatieve vaardigheden hebben en jongeren kunnen motiveren en inspireren. Het is ook belangrijk om actieve leermethoden te gebruiken in plaats van traditionele klassikale lesmethoden. Hierdoor kunnen studenten praktijkervaring opdoen door middel van games, simulaties en kortlopende projecten.

Om aan deze behoefte tegemoet te komen, heeft de Europese Commissie in 2016, als onderdeel van de Agenda voor nieuwe vaardigheden in Europa, een Europees competentiekader voor ondernemerschap (EntreComp) in het leven geroepen. Het is bedoeld om acties ter verbetering van de ondernemerscapaciteiten van Europese burgers en organisaties te ondersteunen en te inspireren. EntreComp biedt een uitgebreide beschrijving van de kennis, vaardigheden en attitudes die mensen nodig hebben om ondernemend te zijn en financiële, culturele of sociale waarde voor anderen te creëren. Het gemeenschappelijk referentiekader identificeert 15 competenties in 3 sleutelgebieden die beschrijven wat het betekent om ondernemend te zijn. Het kader kan worden gebruikt als basis voor de ontwikkeling van leerplannen en leeractiviteiten die ondernemerschap als competentie bevorderen. EntreComp is ontwikkeld door het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek (GCO) van de Europese Commissie namens het directoraat-generaal Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie (DG EMPL).

Om jongerenwerkers te helpen deze vaardigheden aan te leren, zijn er verschillende programma's opgezet.

EPALE wordt gefinancierd door het Erasmus+ programma en maakt deel uit van de strategie van de Europese Unie om meer en betere opleidingsmogelijkheden voor alle volwassenen te bevorderen. Dit digitale platform voor volwassenenonderwijs en -opleiding is een meertalig hulpmiddel bedoeld voor professionals. Naast uitgebreide informatie over goede praktijken biedt EPALE ook communities of practice: online fora waar mensen met dezelfde interesses op het gebied van volwasseneneducatie samen kunnen komen in een gemeenschappelijke ruimte om informatie, meningen en goede praktijken uit te wisselen.

SALTO-YOUTH is een netwerk van zeven Resource Centres die werken op Europese prioriteitsgebieden binnen de jeugdsector. Als onderdeel van de opleidingsstrategie van de Europese Commissie, biedt SALTO-YOUTH niet-formele leermiddelen voor jeugdwerkers en jeugdleiders en organiseert het trainings- en contactmakingsactiviteiten om organisaties en nationale agentschappen (NA's) te ondersteunen in het kader van het Erasmus+ Jeugdprogramma van de Europese Commissie, het Europees Solidariteitskorps en daarbuiten.

Op de website kunnen we veel hulpmiddelen vinden:

- De Europese Trainingskalender is de plek waar je trainingen en seminars van SALTO, het Europees Solidariteitskorps Resource Centre, Erasmus+ NA's en NGO's in de jeugdsector kunt vinden.
- Toolbox voor training bevat honderden hulpmiddelen en ideeën voor activiteiten in het jongerenwerk
- Atlas Partner Finding brengt je in contact met duizenden jeugdprojecten, zodat je sterke partnerschappen kunt opbouwen en Erasmus+ kunt aanvragen
- Trainers Online voor jongeren is ons bestand van meer dan 500 trainers die jouw internationale trainingsactiviteiten kunnen verzorgen.

Samenvattend kan gezegd worden dat er op Europees niveau, maar ook in de verschillende landen die betrokken zijn bij ons project, een groot aantal beleidsmaatregelen van kracht is, ook al verschillen ze nogal van land tot land.

In alle landen is er een reële behoefte om het monitoring- en evaluatiebeleid te verbeteren.

Door het bewustzijn, de toegankelijkheid en de relevantie van initiatieven ter ondersteuning van ondernemerschap voor mentoren van NEET's te verbeteren, kunnen landen een belangrijke bijdrage leveren aan de empowerment van NEET's en het bevorderen van duurzaam ondernemerschap onder deze populatie.

II - Feedback en aanbevelingen

Analyse van vragenlijsten (NEETS/begeleiders/ NEET-trainers)

Naast de analyse van de verschillende contexten (Europa, Frankrijk, Hongarije, Polen, Nederland, Griekenland) kozen de partners ervoor om voormalige NEET's en begeleiders (coaches/sociale/jeugdwerkers) die NEET's ondersteunen te interviewen om beter te begrijpen hoe NEET's werden ondersteund om eco-ondernemers te worden en hoe degenen die hen ondersteunen hiervoor worden/worden opgeleid. De resultaten worden gebruikt om aanbevelingen te formuleren voor de toekomstige training van jeugd/sociale werkers die NEET's ondersteunen.

a) Methodologie geïnterviewde profielen

- 5 Voormalige NEET's (Frankrijk, Hongarije, Griekenland)
- 7 Begeleidende personen (alle landen van het consortium)

Voor elk persoonsprofiel werd een interviewrooster ontworpen.

Voor elke persoon werd één hoofddoel gesteld:

- NEET's: informatie krijgen over de ondersteunings- en trainingstechnieken die gebruikt werden door de jeugd/maatschappelijk werkers en/of ondersteuningssystemen die de voormalige NEET ontving. Het benadrukken van de behoeften en/of verwachtingen van NEET's om eco-ondernemerschap na te streven.
- Begeleiders van NEET's: identificeren van het onderwijstraject van begeleiders, de beschikbare trainingen voor hen, hun behoeften en verwachtingen ten aanzien van een training om NEET's (beter) te ondersteunen bij eco-ondernemerschap.

Het doel was ook om hen aan te moedigen om deel te nemen aan het project.

Interviewprocedure:

- Presentatie van het project EcopreNEETS aan de geïnterviewde persoon
- geleide interviewvragen
- Methode: opname en transcriptie van het interview
- Duur: 1h

b) Profiel van de geïnterviewden

NEETS	Naam	geslacht	leeftijd	Statuten/beroep/onderneming
Frankrijk	Isabelle SWANN	F	32	plaatselijke biologische kruidenierswinkel
Griekenland	Kardara MARIGO	F	35	Handgemaakte sieraden met ecologische processen en producten (GR)

Griekenland	Efstratios SEFEROP OULOS	M	36	Dierenhotel met energieoptimalisatie en behoud van biodiversiteit (GR)
Hongarije	Zsombor SZEKERES	M	26	Duurzame biologisch afbreekbare verpakkingsooplossingen (HU)
Hongarije	Balazs KOVACS	M	27	Duurzame biologische landbouwproductie met onderwijs (HU)

Begeleiden de personen	Naam	geslacht	leeftijd	Statuten/beroep/onderneming
Frankrijk	Olivier PALLAUD	M	54	Directeur van een lokale missie
Frankrijk	Romain MINEUR	M	41	Opleidingsmanager van een NGO
Griekenland	Nikolaos AVGERINOS	M	52	Zelfstandig
Griekenland	Chrisanti PALIOU	F	62	Landbouw- en veeteeltbedrijf
Hongarije	Istvan NAGY	M	44	Coach/professional
Nederland	Lotte VAN DER BERG	F	36	Jobcoach
Polen	Wojciech KOWALSKI	M	40	Consultant

a) Analyse van vragenlijsten/interviews

Alle interviews werden getranscribeerd en bij dit document gevoegd. Om ze te analyseren, besloot het consortium de antwoorden per profiel te bewaren en elke vraag afzonderlijk te bestuderen. Het doel was om een samenvatting en analyse te geven van de verkregen antwoorden in relatie tot onze verwachtingen. Ter herinnering, de resultaten worden gebruikt om aanbevelingen te formuleren voor de toekomstige opleiding van jeugd/sociale werkers die NEET's ondersteunen.

Algemene informatie over de doorsnede :

Het profiel van "voormalige" NEET's

In de aanvraag werd voorgesteld om 3 NEET's te interviewen voor deze kleine studie. Het consortium besloot om er ten minste 5 te interviewen en zich te concentreren op de "voormalige NEET's", zodat hun feedback een stap terug kon betekenen in de reflectie op hun pad.

De studie van de resultaten van de interviews met de 5 "voormalige" NEET's is niet bedoeld om de situatie en kenmerken van "voormalige" NEET's in de verschillende landen weer te geven en te analyseren. Desalniettemin zijn er inspanningen geleverd om de diversiteit van de trajecten en achtergronden in de geïnterviewde profielen te waarborgen, zoals in de onderstaande punten nader wordt toegelicht. De geïnterviewde "voormalige" NEETS komen uit Frankrijk, Griekenland en Hongarije. Deze drie landen werden gekozen omdat daar de testen over training (WP3) en incubatie (WP4) zullen worden georganiseerd.

Het profiel van de begeleidende personen

Het consortium besloot verschillende profielen en structuren te kiezen om de diversiteit te laten zien van professionals die NEET's en jongeren in het algemeen ondersteunen bij het vervolgen van hun beroepstraject. Alle partners identificeerden één of twee professionals die bereid waren om hun onderwijs- en beroepstraject te delen en aanbevelingen te doen over methoden, instrumenten en acties die nuttig zouden zijn voor professionals die met NEET's werken en de toekomstige training voor professionals die door het EcopreNEETs project wordt voorgesteld.

De open interviewmethode is ontworpen om kwalitatieve in plaats van kwantitatieve feedback aan te moedigen, daarom hebben we ervoor gekozen om 5 "voormalige" NEET's en 7 begeleiders te interviewen, niet meer. Aangezien het om een kleine steekproef gaat, is het niet de bedoeling om louter statistische gegevens te produceren, maar eerder om informatie te verkrijgen over informatie en methodologieën die nuttig en effectief zullen zijn voor de opleiding van trainers (WP3).

Analyse van sollicitatiegesprekken met "voormalige" NEET's :

Ondersteuning ontvangen door coaches/trainers/structuren

De geïnterviewde "voormalige" NEET's hadden verschillende ervaringen en visies op ondersteuning:

- Familie en leeftijdsgenoten
- Organisaties voor technische ondersteuning
- Organisaties voor financiële ondersteuning
- netwerken

Er werden ook soorten ondersteuning geïdentificeerd:

- Online
- Offline (trainingen, bijeenkomsten, coaching)

Slechts één "voormalige" NEETS werd niet ondersteund door een organisatie en richtte zijn bedrijf op met steun van zijn familie.

- Dit is wat de **geïnterviewde personen aangaven** als de steun die ze ontvingen om eco-ondernemer te worden:
- Een **mentor**, een coach (voor informatie, training, motivatie...). Er is behoefte aan "een open oor", iemand die helpt om procedures te begrijpen, helpt om oplossingen te vinden, maar ook de toekomstige eco-ondernemer motiveert. Voor "voormalige" NEET's was het moeilijk om het einde van de weg te zien, om zich in staat te voelen om procedures te doorstaan, om te wachten op beslissingen, om hoopvol te zijn.
- **Trainingssessies** over bedrijfsleven en duurzaamheid. Niet alle "voormalige" NEET's hadden eerdere werkervaring of een opleiding in het bedrijfsleven, of dachten er zelfs maar aan om een opleiding te volgen voordat ze zich op het gebied van eco-ondernemerschap gingen begeven. Eén geïnterviewde persoon noemt de noodzaak om te betalen voor een opleiding om eco-ondernemer te worden een groot obstakel voor jongeren (vooral NEET's) om zich op deze zaken voor te bereiden. Alle "voormalige" NEET's wijzen op het belang van organisaties die jongeren gratis ondersteunen (openbare dienst).

- **Financiële steun.** Voor alle "voormalige" NEET's was er behoefte aan financiële steun om te worden opgeleid, om het bedrijf op te zetten (opstartsteun), om te overleven tijdens de voorbereidingsfase (steun voor werklozen als voorbeeld). De meesten gebruikten hun spaargeld om hun onderneming te ondersteunen. Een van hen kreeg steun van de staat en gemeenten om het bedrijf op te zetten (bedrijfsruimte en financiële steun).
- **Netwerkmogelijkheden.** Voor alle "voormalige" NEET's was het belangrijk om niet geïsoleerd te raken, om samen te werken met andere toekomstige eco-ondernemers, om toegang te hebben tot succesverhalen/rolmodellen, om collectieve intelligentie te gebruiken om oplossingen te vinden, maar ook om een ondersteunend netwerk te creëren voor de verdere stappen in de ontwikkeling van hun bedrijf.

Verwachtingen op het gebied van ondersteuning/aanbevelingen :

Voormalige" NEET's identificeerden onderwerpen en procedures die nuttig zouden zijn geweest voor hun proces om eco-ondernemer te worden:

- Structuren hebben die gratis informatie en training aanbieden over eco-ondernemerschap en meer zichtbaarheid geven aan dit soort structuren.
- Meer trainingen ontwikkelen met een ecologisch perspectief, aangezien het niet iets is dat echt wordt geïntroduceerd in de trainingen voor ondernemers als de "bril" die je op moet zetten als je nadenkt over het ontwikkelen van je bedrijf.
- Meer mogelijkheden bieden om te netwerken en gelijken en succesverhalen te ontmoeten om te motiveren en aan te moedigen.
- De rol van mentoren en coaches is essentieel in verschillende fasen van het opbouwen van een eco-business. Coaches en mentoren kunnen veranderen, maar het idee is om de beschikbaarheid te hebben om elkaar te ontmoeten/bellen wanneer dat nodig is en/of een follow-up te hebben "hoe gaat het?".
- Levenslang leren en leermodulatie (online, offline, 1 week, 2 dagen, 1 jaar...) is essentieel om je aan te passen aan het ondernemersproces.
- Creëer financiële ondersteuningssystemen voor toekomstige eco-ondernemers met minder kansen (NEET's)

Begeleidende personen interviewanalyse :

Opleidingstrajecten

De 7 begeleiders hebben verschillende opleidingstrajecten en ervaringen voordat ze begeleider werden. Van een opleiding in elektrotechniek, economische wetenschappen, bemiddelings- en productietechniek, master in biologie als universitair diploma tot korte- en langetermijntrainingen om hun vaardigheden te verbeteren om werklozen en meer specifiek NEET's te ondersteunen. Er is een gemeenschappelijke basis - zin geven aan hun werk en hun vaardigheden en capaciteiten verbeteren gedurende hun hele professionele leven.

De geïnterviewden legden uit welke soorten training ze besloten te volgen in hun volwassen leven na hun universitair diploma (of het nu hun eigen beslissing was of een voorstel van hun structuur): projectmethodologie, coaching, duurzaamheid (in bedrijfsmanagement, economie, branding...) en zelfs geestelijke gezondheid. Een pad van voortdurende bijscholing en praktijkervaring.

Werkplaats - Type structuren

De begeleiders komen uit verschillende structuren. Sommigen zijn ondernemers (consultancy, coaching), sommigen komen uit de publieke sector en bieden diensten aan

werklozen en NEET's, anderen ontvangen jongeren in samenwerking met middelbare scholen en universiteiten die jongeren willen motiveren om duurzame carrières na te streven (landbouw...) en tot slot ondersteunen sommige structuren de ecologische transitie van ondernemers.

Ondersteuning aangeboden aan werklozen en specifiek NEET's in ondernemerschap en eco-ondernemerschap

De aangeboden ondersteuning is zeer divers. Tussen coaching, training, het aanbieden van presentaties van verschillende soorten banen en/of trainingen, het vinden van banen of het ondersteunen bij het opzetten van een bedrijf (financiële hulp, netwerken) online en offline. Alle begeleiders zijn het erover eens dat er een gebrek is aan standaardisering van de opleidingsinhoud om eco-ondernemer te worden. Dus passen hun structuren (en zichzelf) hun zelfkennis, hun studies, hun zelfstudie (artikels, online en offline leren) toe en proberen ze zoveel mogelijk te leren om werklozen en in het bijzonder NEET's te ondersteunen. Er is een constante noodzaak om zich aan te passen aan het publiek (hun manier van leren, hun ambities, hun capaciteiten...) en op de hoogte te blijven van documenten, wetten en methodologieën om hen te ondersteunen.

De motivatie van NEET's is ook erg belangrijk omdat het een grote uitdaging kan zijn om een opleiding te volgen en/of na te denken over een toekomstig eco-bedrijf. Eén structuur (Frankrijk) gaf het voorbeeld van badges als een manier om het leren en de betrokkenheid van NEET's in deze processen te valideren/certificeren.

Verwachtingen op het gebied van ondersteuning/opleiding voor begeleiders /aanbevelingen

De geïnterviewden zijn van mening dat het gebrek aan standaardisatie de begeleiders dwingt tot veel onderzoek en zelfstudie om hun werk te kunnen doen en de toekomstige eco-ondernemers te ondersteunen. Dit zijn hun suggesties op het gebied van ondersteuning/opleiding voor begeleiders:

- Beoordelingsinstrumenten voor duurzaamheid aanbieden, waaronder levenscyclusanalyses en koolstofvoetafdrukcalculators om inzicht te geven in de milieu-impact van ondernemingen.
- platforms creëren met hulpmiddelen voor groene bedrijfsplanning, instrumenten voor ecologisch ontwerp en innovatie en instrumenten voor het meten van de milieueffecten die ondernemers kunnen helpen bij het bevorderen van milieubewuste praktijken.
- Toegang geven tot eco-marktonderzoeksinstrumenten om duurzame markttrends te begrijpen,
- Samenwerkings- en netwerkplatforms creëren die verbindingen bevorderen tussen de eco-ondernemersgemeenschap en belanghebbenden in de wereld van werkgelegenheid en re-integratie.
- Financiële instrumenten op maat aanbieden voor duurzame ondernemingen, waaronder impact investing en groene financieringsopties om bij te dragen aan holistische eco-ondernemersopleidingen.
- Een database aanleggen van experts, eco-ondernemers die voorbeelden kunnen geven van "succesverhalen", maar ook van paden om eco-ondernemingen te ontwikkelen.

Een uitgebreid instrumentarium zorgt ervoor dat begeleiders en NEET's toegang hebben tot een gevarieerd aanbod van middelen, afgestemd op het dynamische landschap van duurzame bedrijfspraktijken.

De ondersteuning/opleiding voor begeleiders moet worden aangepast aan hun behoeften en planning. Het moet modulair, online, hybride en/of offline zijn. Het moet hen in staat stellen

om hun ervaringen uit te wisselen met teamgenoten en trainers en hen de kans geven om de gepresenteerde tools aan te passen aan hun gebied, structuur, publiek...

1. Aanbevelingen

Door rekening te houden met de toezeggingen in het projectvoorstel, de aanbevelingen in het witboek en door dit verslag toe te voegen, kunnen we een lijst met aanbevelingen voor de training van trainers samenstellen die ons zal helpen om een product te produceren dat in overeenstemming is met de huidige situatie en de verwachtingen van de betrokken partijen.

Aanbevelingen voor de methode

We zetten ons in voor het implementeren van de methodologie voor het trainen van de trainers op basis van duurzaamheid en de ontwikkeling van een eco-ondernemersmentaliteit voor NEET'ers. Met als doel verouderde praktijken te vervangen en een gevarieerd scala aan activiteiten te integreren, voortbouwend op de waardevolle feedback die is ontvangen van NEET's, voormalige NEET's, eco-ondernemers en jongerenwerkers/begeleiders.

Om dit te bereiken moet de ondersteuning en training voor begeleiders flexibel en inclusief zijn, afgestemd op hun individuele behoeften en beschikbaarheid. Er moeten verschillende modaliteiten worden aangeboden, waaronder modulaire online, hybride of offline sessies, om de toegankelijkheid en het aanpassingsvermogen te garanderen. Het faciliteren van peer-to-peer leren en samenwerking tussen teamgenoten en trainers is van vitaal belang en bevordert kennisuitwisseling en collectieve probleemoplossing. Het integreren van concrete methoden van niet-formeel onderwijs, zoals debatteren, het gezamenlijk ontwikkelen van hulpmiddelen en leeractiviteiten met behulp van spelletjes, zou de betrokkenheid, het kritisch denken en de zelfredzaamheid van de deelnemers vergroten, waardoor ze de hulpmiddelen en strategieën effectief kunnen aanpassen aan hun specifieke context en gemeenschap.

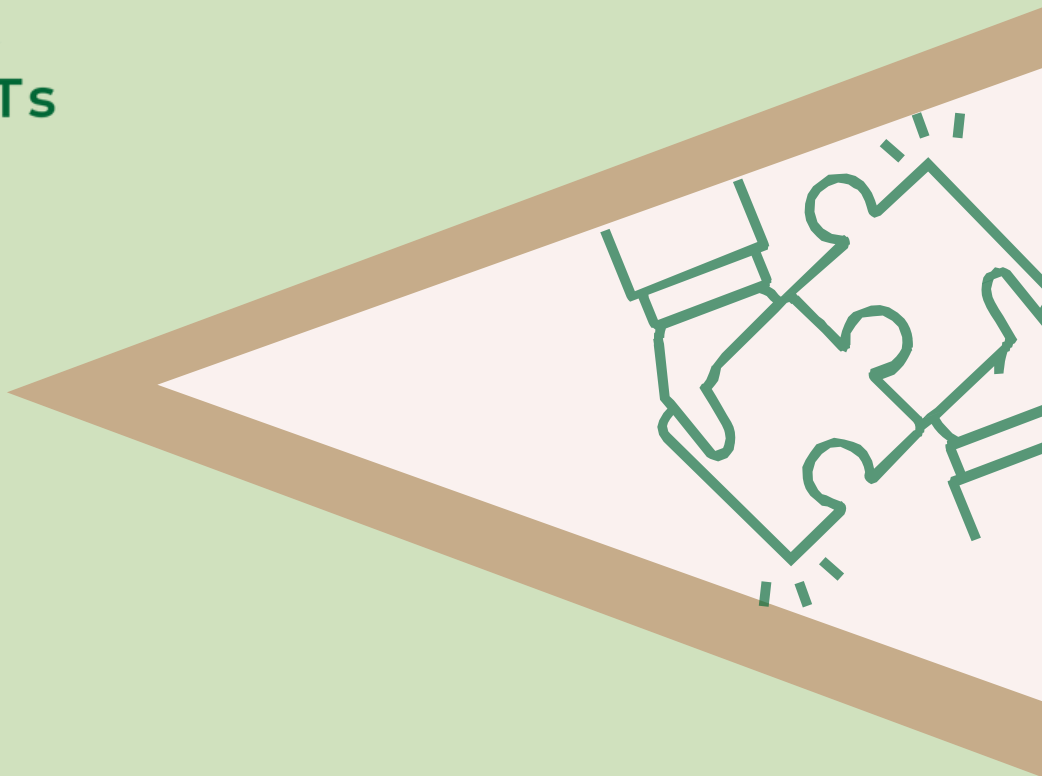
Inhoudelijke aanbevelingen

- Inzicht in **eco-ondernemerschap** is ook voor opleiders van cruciaal belang. Samen met NEET's moeten ze de fijne kneepjes van dit vakgebied begrijpen, inclusief de reikwijdte, verschillende beroepen en toegangsmogelijkheden. De interviews benadrukten dit gebrek aan kennis en de nood aan opleiding voor NEET's en sociale/jongerenwerkers/begeleiders. Daarnaast moeten trainers een goed begrip ontwikkelen van milieukwesties en het belang ervan inzien binnen de context van eco-ondernemerschap. Dit veelzijdige begrip zal hen uitrusten om NEET's effectief te begeleiden naar milieubewust ondernemerschap en duurzame praktijken.
- **De bestaande instrumenten kennen:** Er werd gewezen op het gebrek aan middelen en zichtbaarheid over de acties en praktijken die kunnen worden ingevoerd om een eco-business te ontwikkelen. Dit zegt ons dat het belangrijk is dat we onze lerenden een betere zichtbaarheid geven van de hulpmiddelen die vandaag bestaan, of het nu gaat om hulpmiddelen bij het oprichten van een onderneming, bij het ecologisch beheer van een onderneming of bij het opzetten van een netwerk. Een uitgebreide gereedschapskist ontwikkelen om ervoor te zorgen dat begeleiders en NEET's toegang hebben tot een gevarieerd aanbod van middelen, in lijn met het dynamische landschap van duurzame bedrijfspraktijken. Deze toolbox kan verschillende vormen aannemen, zoals een onlineplatform met interactieve modules, downloadbare hulpmiddelen en gemeenschapsforums voor discussies en netwerken. De toolbox kan ook worden verspreid als een schijf met documenten, sjablonen en gidsen die offline toegankelijk zijn. Ongeacht de vorm moet de toolbox (indien

- mogelijk) regelmatig worden bijgewerkt om de laatste trends en ontwikkelingen op het gebied van duurzaam ondernemen te weerspiegelen.
- **Netwerken:** speelt een cruciale rol in eco-ondernemerschap, zoals wordt benadrukt door inzichten uit onze interviews. Het is van vitaal belang voor NEET's om in contact te komen met potentiële partners, medenetworkleden en inspirerende figuren om te leren en te motiveren. In WP3 zullen we prioriteit geven aan de ontwikkeling van netwerkvaardigheden bij trainers. Dit houdt in dat we hen de tools en strategieën aanreiken om connecties tussen NEET's en lokale eco-ondernemers te faciliteren. Praktische benaderingen zijn bijvoorbeeld het organiseren van netwerkevenementen, het opzetten van mentorschapsprogramma's of het gebruik van digitale platforms voor communicatie. Door deze verbindingen te bevorderen, kunnen trainers NEET's in staat stellen om de hulpbronnen en het ondersteuningsnetwerk van de eco-ondernemersgemeenschap aan te boren, waardoor hun reis naar eco-ondernemerschap wordt verbeterd.
  - **Voortdurende ondersteuning:** de rol van mentors en coaches is essentieel in de verschillende fasen van het opzetten van een eco-business. Coaches en mentoren kunnen veranderen, maar het idee is om de nodige beschikbaarheid te hebben om elkaar te ontmoeten/te bellen indien nodig en/of om op te volgen "hoe het gaat". Meer in het algemeen is het menselijke aspect een essentiële aanbeveling, omdat NEET's moeten worden ondersteund op basis van hun behoeften, twijfels en vragen. Trainers doen dit al in hun dagelijkse werk, dus we moeten hen oplossingen, hulpmiddelen en innovatieve methoden bieden (online of offline) om hen te helpen NEET's te ondersteunen en/of een ruimte/ gelegenheid bieden voor praktijkuitwisseling tijdens de training.
  - **Ondersteuning voor de MOOC:** trainers moeten zich grondig vertrouwd maken met elke thematische module, NEET's actief betrekken bij discussies en interacties binnen het platform, tijdig verduidelijking en ondersteuning bieden, en kritisch denken en toepassing van geleerde concepten aanmoedigen. Ze moeten de inhoud van de MOOC aanvullen met extra bronnen en mogelijkheden, de vooruitgang van de NEET's monitoren, constructieve feedback geven en helpen bij het stellen van doelen en actieplanning. Het cultiveren van een ondersteunende leergemeenschap, het op de hoogte blijven van ontwikkelingen in de sector en het voortdurend evalueren en verfijnen van trainingsstrategieën zijn ook essentieel voor een effectieve begeleiding van NEET's door de MOOC. Daarnaast moeten trainers beseffen dat de MOOC online is en dat niet alle NEET's gemakkelijk toegang hebben tot digitale bronnen. Daarom moeten trainers voorbereid zijn om tegemoet te komen aan verschillende behoeften en voorkeuren, en alternatieve communicatiemiddelen en bronnen aanbieden voor degenen met beperkte digitale toegang, zodat inclusiviteit en toegankelijkheid voor alle deelnemers gewaarborgd zijn.
  - **Zachte vaardigheden:** zijn onmisbaar voor NEET's die zich wagen aan eco-ondernemerschap omdat ze een cruciale rol spelen bij het navigeren door de complexiteit van het bedrijfsleven en het bevorderen van succes. Naast technische kennis zijn zachte vaardigheden zoals communicatie, teamwerk, aanpassingsvermogen en probleemoplossing cruciaal voor het opbouwen van relaties, het samenwerken met belanghebbenden en het reageren op de dynamische uitdagingen die inherent zijn aan duurzaam ondernemerschap. Het is echter belangrijk op te merken dat deze essentiële zachte vaardigheden momenteel niet aanwezig zijn in het MOOC-curriculum. Daarom is het noodzakelijk om ons trainde-trainers programma uit te breiden met het aanleren van tools en methoden voor het ontwikkelen van soft skills bij NEETs. Deze toevoeging zal trainers in staat stellen om

essentiële zachte vaardigheden effectief over te brengen aan NEET's, waardoor ze worden uitgerust met de holistische vaardigheden die nodig zijn voor succes in eco-ondernemerschap.

- **Eco-angst:** Als we training geven in eco-ondernemerschap, is het belangrijk om te erkennen dat we mogelijk werken met jonge NEET's die een hoog niveau van ecologisch bewustzijn hebben. Eco-angst is een belangrijke uitdaging voor deze mensen, vooral voor degenen met een verhoogde ecologische gevoeligheid. Bij het ontwikkelen van een training voor NEET-trainers is het cruciaal om dit probleem proactief aan te pakken. Trainers moeten worden uitgerust met de kennis en vaardigheden om NEET's effectief te ondersteunen, waaronder het geven van uitgebreide voorlichting over eco-angst en het gebruik van empathische communicatietechnieken. Het integreren van copingmechanismen zoals mindfulness en het aanmoedigen van positieve actie op het gebied van milieukwesties kan NEET's helpen om met hun milieuangst om te gaan. Prioriteit geven aan eco-angstbewustzijn en effectieve ondersteuningsstrategieën zal het algehele welzijn en de veerkracht van NEET's bevorderen.

**Co-funded by
the European Union**

Gefinancierd door de Europese Unie. Opvattingen en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of het Uitvoerend Agentschap voor onderwijs en cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden.

EcopreNEETs: De eco-ondernemersvaardigheden van NEET's stimuleren".

Projectnummer: 2022-2-FR02-KA220-YOU-000098683

Project number: 2022-2-FR02-KA220-YOU-000098683